

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Třebíč

Zpracovatel:
Odborný tým Projektu

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přinášejí důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Třebíč leží v kraji Vysočina jihovýchodně od krajského města Jihlavy a tvoří 1 z 15ti správních obvodů (dále jen SO) tohoto kraje. Stručná charakteristika SO ORP Třebíč je dána následujícími údaji:

- SO spravuje celkem 93 obcí (nejvyšší údaj v kraji);
- v dotčeném území žije celkem 75.651 obyvatel (což je 2. nejvyšší počet kraje), z toho 37.324 v jádrovém městě;
- rozlohou 838 km² je 2. největším obvodem.

Tabulka 1: Komparace SO ORP v kraji Vysočina

Území	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Třebíč	93	75651	37324	838
Jihlava	79	99419	50598	922
Náměšť nad Oslavou	27	13450	4970	211
Pacov	24	9759	4903	235
Telč	45	13259	5576	291
Pelhřimov	71	45231	16269	827
Moravské Budějovice	47	23732	7580	414
Bystřice nad Pernštejnem	39	20172	8485	348
Nové Město na Moravě	30	19429	10200	293
Chotěboř	31	22338	9506	329
Světlá nad Sázavou	32	20134	6779	290
Velké Meziříčí	57	35868	11749	473
Humpolec	25	17421	10917	228
Havlíčkův Brod	56	52167	23483	632
Žďár nad Sázavou	48	43177	21845	464
Průměr za kraj	47	34080	----	453

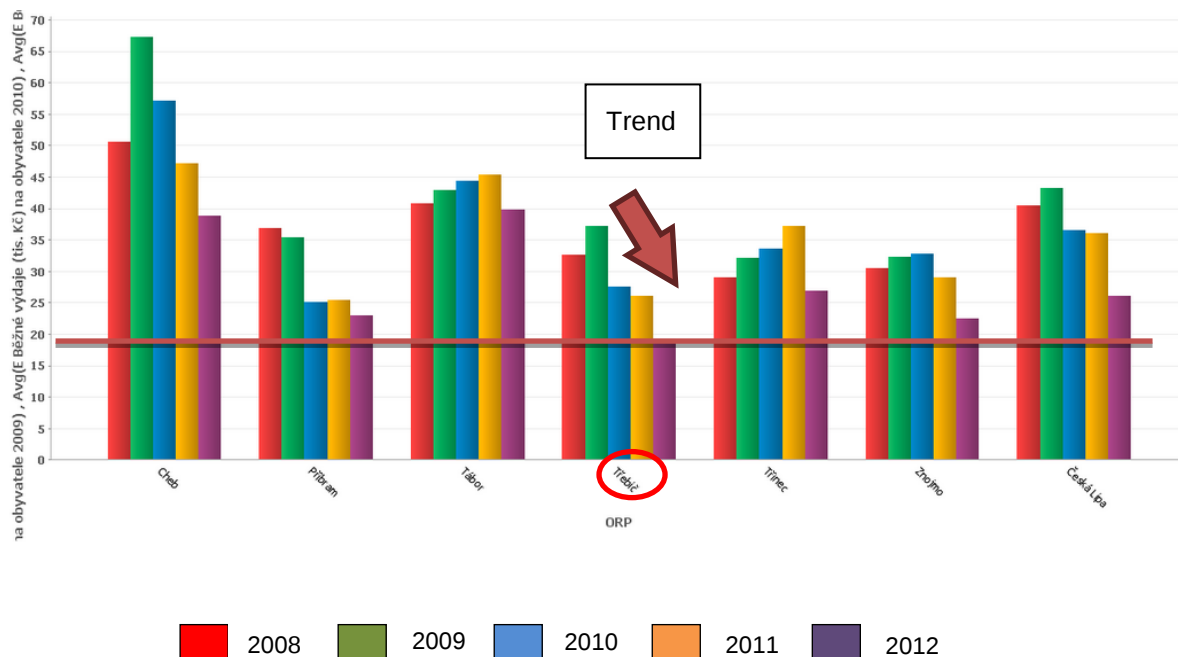
Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdvíženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno v porovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obyvatel SO a počtem obyvatel jádrového města):

- SO ORP s počtem obyvatel v intervalu 70.000 až 80.000 obyvatel (celkem 7 srovnatelných SO ORP: Sokolov, Česká Lípa, Šumperk, Kolín, Příbram, Děčín, Most);
- SO ORP s počtem obyvatel jádrové obce 32.000 až 42.000 (celkem 6 srovnatelných SO ORP: Znojmo, Tábor, Cheb, Česká Lípa, Třinec, Příbram).

2. Ekonomická výkonnost

Mezi ekonomickými ukazateli je vhodné se zaměřit na srovnání **běžných výdajů na obyvatele** SO ORP Třebíč s dalšími obvody dle kritéria počtu obyvatel jádrové obce. Z tohoto hlediska třebíčský obvod vykazoval od roku 2009 sestupný trend, kdy běžné výdaje klesly téměř o 50 % (2009: 37,14 tis. Kč/obyv./rok, 2012: 18,87 tis. Kč/obyv./rok). Výsledkem snižování úrovně běžných výdajů pak byla nejnižší hodnota ukazatele za třebíčský obvod v roce 2012 mezi vybranými SO ORP, a to i z hlediska celkového průměru za sledované období 2008-2012. Viz obrázky 1 a 2.

Obrázek 1: Běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 32 – 42 tis. obyv.) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

Obrázek 2: Průměrné běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 32 – 42 tis. obyv.) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

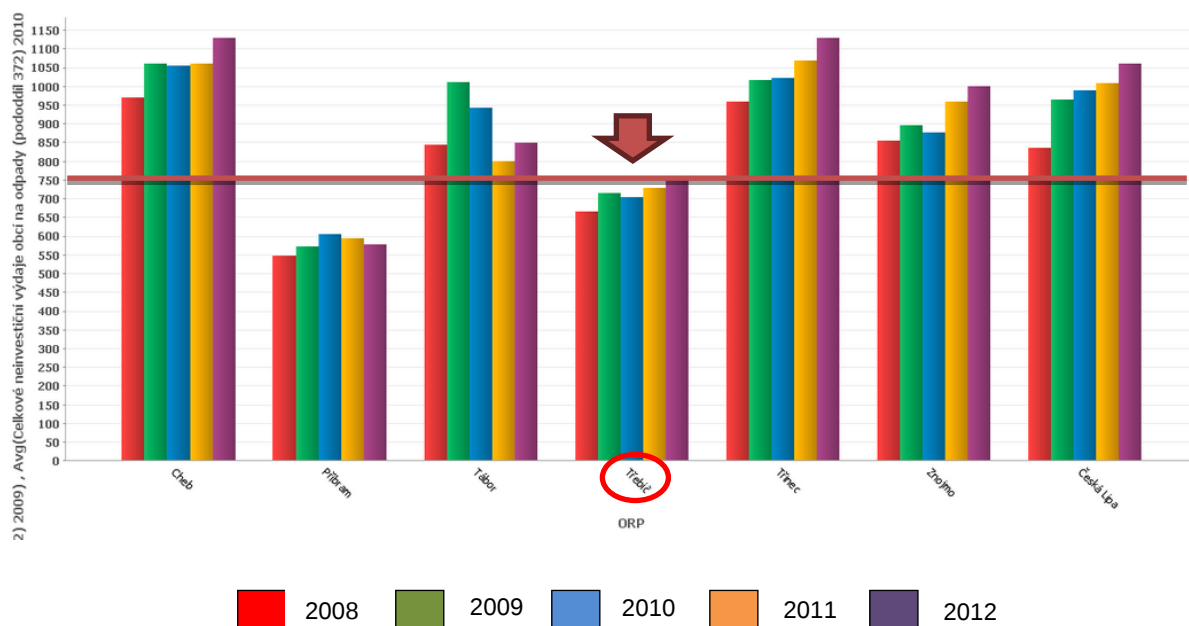

3. Odpadové hospodářství

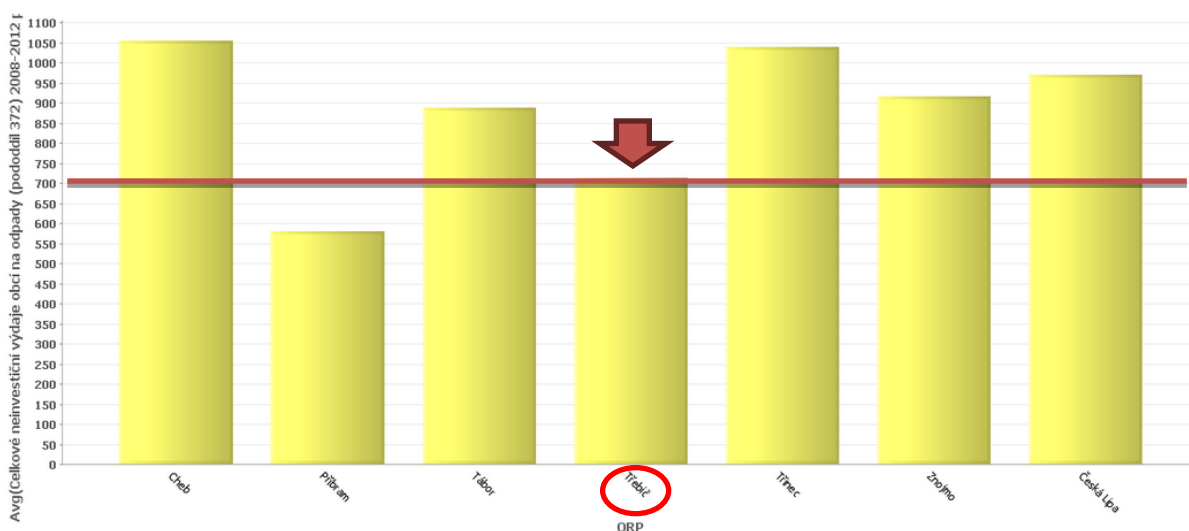
V oblasti odpadového hospodářství je z hlediska benchmarkingu významné srovnání **celkových neinvestičních výdajů obcí na odpady a neinvestičních výdajů na sběr a svoz KO**. Zajímavé je, že u obou těchto parametrů zaznamenává SO ORP Třebíč mírně vzestupný trend a má po SO ORP Příbram 2. nejnížší hodnoty ve skupině správních obvodů (kritérium velikost jádrové obce), což je jistě pozitivní *Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

zjištění. Pozici SO ORP Třebíč ve skupině dokládá i průměrná úroveň celkových neinvestičních výdajů na odpady, která dosahuje výše ca 713 Kč/obyv./rok, a průměrná úroveň neinvestičních výdajů na sběr a svoz KO ve výši ca 545 Kč/obyv./rok.

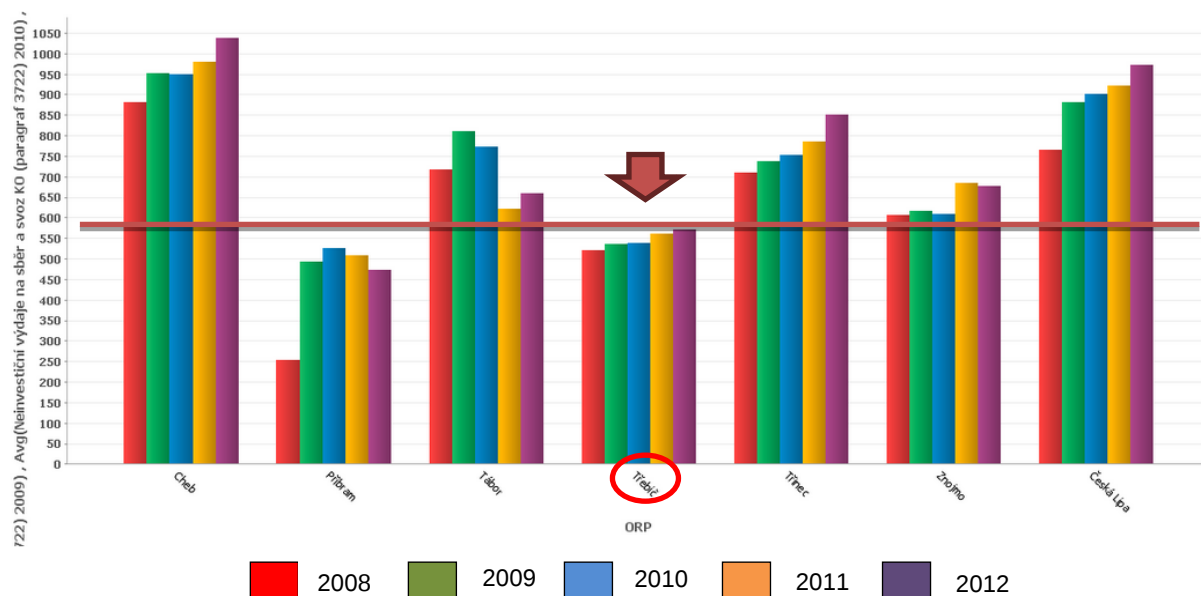
Obrázek 3: Celkové neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 32 – 42 tis. obyv.) na odpady (v Kč/obyv./rok) v období 2008-2012

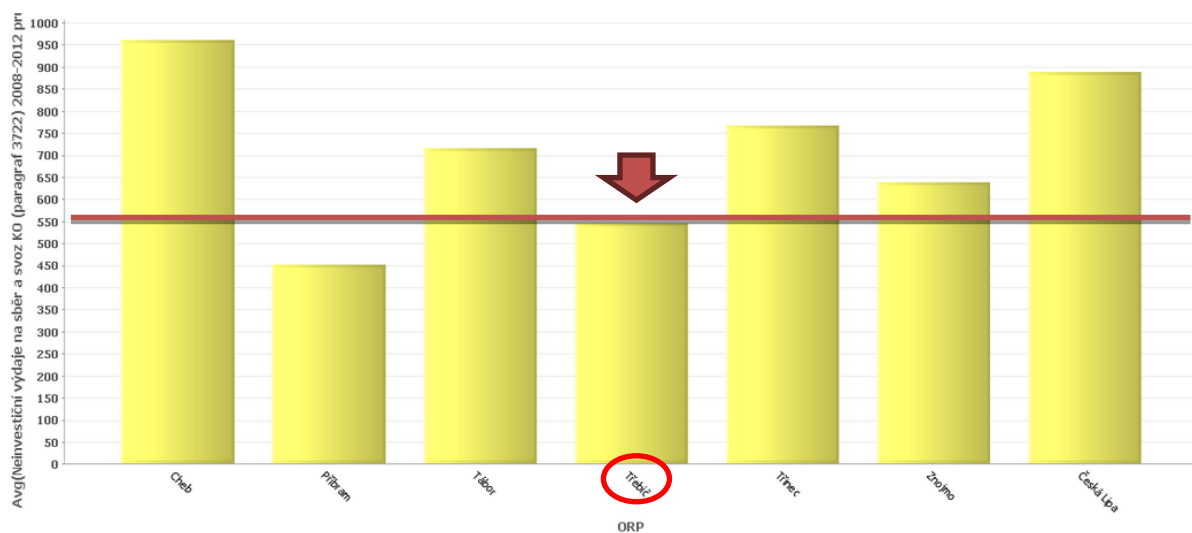
Obrázek 4: Průměrné celkové neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 32 – 42 tis. obyv.) na odpady (v Kč/obyv./rok) v období 2008 – 2012

Obrázek 5: Neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 32 – 42 tis. obyv.) na sběr a svoz komunálního odpadu v období 2008 – 2012 (v Kč/obyv./rok)

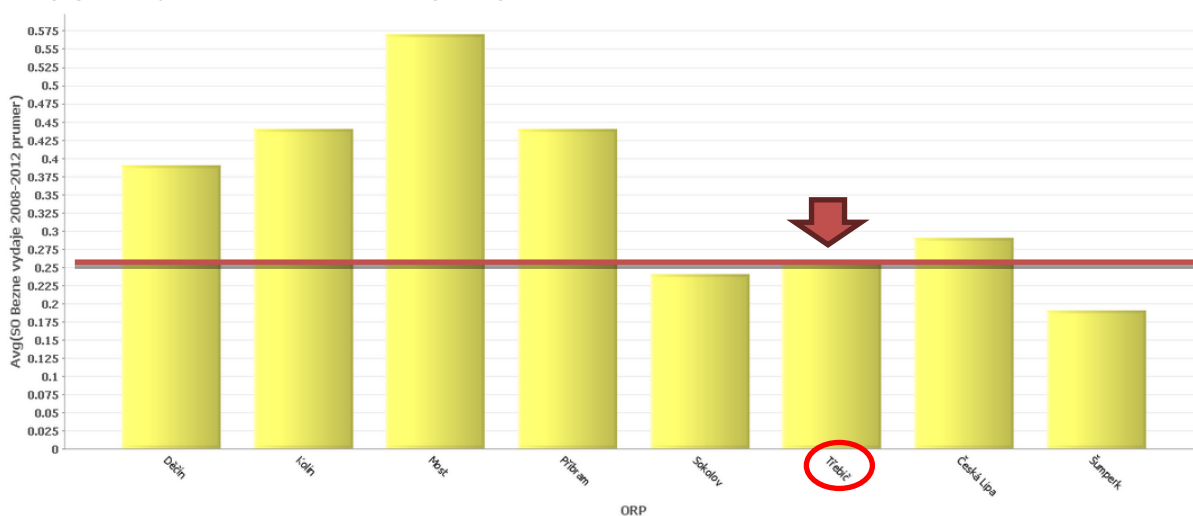
Obrázek 6: Průměrné neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 32 – 42 tis. obyv.) na sběr a svoz komunálního odpadu v období 2008 – 2012 (v Kč/obyv./rok)

4. Sociální služby

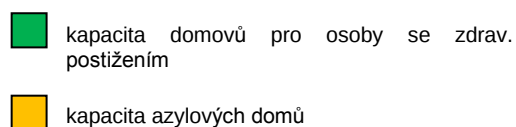
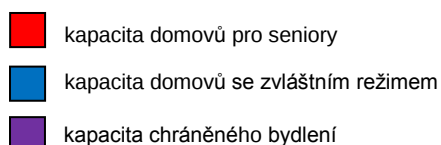
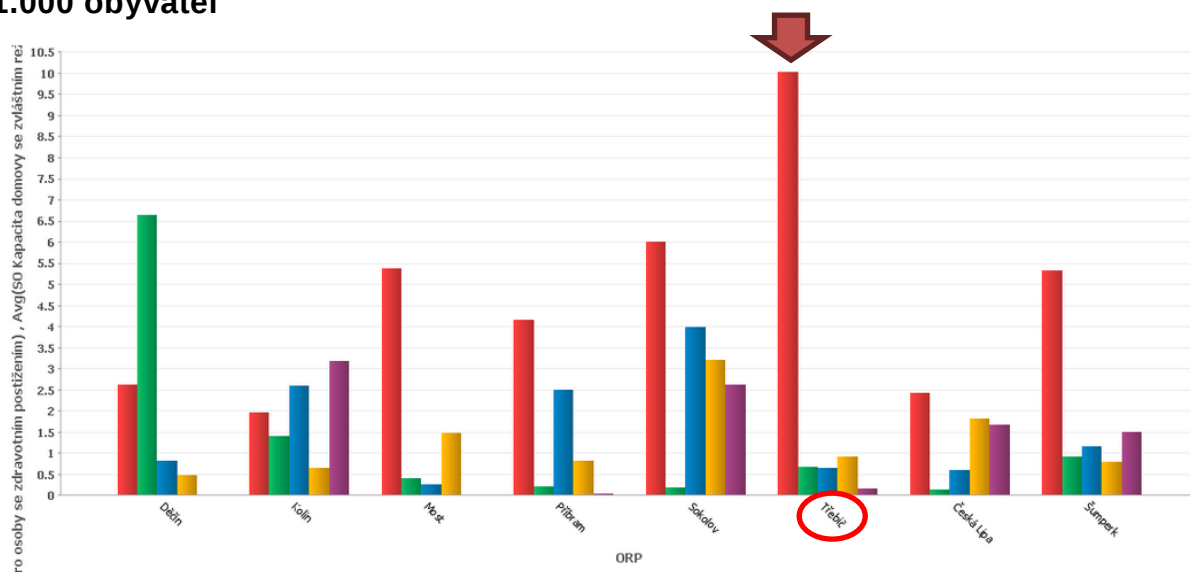
Z pohledu sociálních služeb je zajímavé srovnání **běžných výdajů na obyvatele**. Třebíčský obvod ve sledovaném období patřil mezi dolní polovinu obvodů z hlediska výše běžných výdajů. V letech 2008-2011 byly hodnoty za SO ORP Třebíč 3. nejnižší, v roce 2012 poklesly a obvod tak vykázal 2. nejnižší hodnotu (po SO ORP Šumperk). To lze doložit prostřednictvím celkového průměru ukazatele (0,26 tis. Kč/obyv./rok). Viz obrázek 7.

Obrázek 7: Průměrné běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 70 – 80 tis.) na sociální služby v období 2008-2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

Úroveň výdajů se následně odráží i v kapacitách zařízení sociálních služeb. SO ORP Třebíč eviduje všechny typy zařízení, přičemž jím dosažená kapacita domovů pro seniory (10,02 míst/1000 obyvatel) je jednoznačně nejvyšší u vybraného vzorku správních obvodů. Obdobná situace nastává i při užití kritéria počtu obyvatel jádrové obce. I v této skupině správních obvodů má třebíčský obvod nejvyšší kapacitu domovů pro seniory.

Obrázek 8: Kapacita v jednotlivých zařízeních sociálních služeb ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 70 – 80 tis.) na 1.000 obyvatel

5. Závěrečné shrnutí

SO ORP TŘEBÍČ	
základní charakteristika	v kraji Vysočina správní obvod ORP Třebíč: - rozlohou je 2. největší obvod - z hlediska počtu obyvatel je 2. největší - disponuje nejvyšším počtem obcí
ekonomická výkonnost	od roku 2009 klesly běžné výdaje na obyvatele téměř o 50 %
odpadové hospodářství	u celkových neinvestičních výdajů na odpady a neinvestičních výdajů na sběr a svoz KO jsou hodnoty za SO ORP Třebíč 2. nejnižší
sociální služby	- nízké běžné výdaje na sociální služby na obyvatele - SO má vysokou kapacitu domovů pro seniory ve skupině SO dle kritéria počtu obyvatel jádrové obce a počtu obyvatel

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad